

Rapport fra prosjektgruppa etter fase 1

Del 3 - Utdrag og funn fra konsultasjoner

Dato: mai 2026

Dette dokumentet inneholder oversikt over utdrag og funn fra konsultasjonen. Anbefalinger og veivalg finner dere i del 1 og oversikt over konsultasjonene i del 2.

Innholdsfortegnelse

- 1.1 Nåsituasjonen
- 1.2 Hvor skal vi
- 1.3 Hvordan komme dit
- 1.4 Hovedmål
- 1.5 Folkebevegelse

Utdrag og funn fra konsultasjoner

Detaljerte utdrag fra alle konsultasjonene, gruppert etter tema. Hvert underkapittel samler tilbakemeldinger fra lokallag, styret og ansatte, etterfulgt av tverrgående observasjoner der det er relevant.

1.1 Nåsituasjonen

Hvordan FIVH oppfattes i dag – både av oss selv og eksterne. Styrker, svakheter og punkter flere peker på bør forbedres. Hovedsignaler: vi oppfattes primært som miljø/klima-org, solidaritetsaspektet er utydelig, vi er løsningsorienterte men noen ganger naive, og vi sliter med å koble arbeidet vårt sammen.

Lokallag – Hvordan oppfattes vi nå?

Folk er jevnt over positive, og flere opplever at vi har en god standing der ute som kan være til hjelp mtp å få til samarbeid med andre organisasjoner – men flere har også fått høre at vi fremstår naive i en del spørsmål – og enkelte har også oppfattet at vi fremdeles ses på som en moralsk pekefinger. Vi ses på primært som en miljø/klimaorganisasjon – ikke like tydelige på solidaritetsaspektet.

Flere er fornøyd med navnet vårt i seg selv, og at vi fremstår som kunnskapsbaserte, løsningsorienterte og en viktig arena for fellesskap. Vi er gode på kommunikasjon, og en politisk plattform som favner bredt.

Det ble også påpekt fra flere at vi kan bli for nasjonalt orienterte og burde ha mer fokus på internasjonale perspektiver og samarbeid, at vi burde satse mer på lokallag (både personalressurser, infrastruktur og penger), at vi burde fokusere mer på det vi er for enn det vi er mot, og at den brede politiske plattformen også kan bli litt sprikende og kan føre til at vi blir mindre tydelige.

Styret (og ledergruppen)

Vi er kule – vi tester ting i praksis (ser dette blant annet i Trondheim). Næringsliv: Tar kontakt, har lyst til å samarbeide. Innad i sektoren: Pragmatisk aktør – grasrotaktør – 50 000 medlemmer. Folk flest forbinder oss med «Practice what you preach.»

Stor tillit til fagkompetanse. Forbrukerorientert og mindre systemorientert. Mange som ikke kjenner til FIVH. Noen har møtt ververe – hørt hva vi gjør – ikke helt forståelse av at vi er en medlemsorganisasjon, mer som en institusjon.

Tidligere: Radikale, litt annet inntrykk nå. Lærere: Helhetsperspektiv, men også konkrete.

Påvirkningsarbeid: «Takk for at dere forstår prosess». Konstruktive. I miljøbevegelsen: Litt snevre, litt på siden. Jobber lite med energi og olje, så vi er litt apropos.

Irriterende – fordi vi bryr oss om små saker som vi får gjennomslag på og ikke i de store lange kampene. At vi er tett på MDG – gir både mulighet og begrensinger politisk. Wishy-Washy: Er vi den vise mannen med innsikt eller opprører? Dritflinke til å popularisere – 5 plagg – igjennom støyen. Ikke en folkebevegelse: Ikke for folket. Folk blir veldig opptatt av å snakke om sine egne vaner: fly, mat osv.

Mye handler om det kommunikasjonsmessige – det vi gjør lokalt kan henge sammen globalt, men hvordan vise det på enkelt måte? Stuntene vi gjør – det er annerledes: Leif, Dumpster-Deli. Popularitet. Fagligheten. Vi er størst – på vår del av feltet. Tett på folks hverdag. Kule – bruker humor. Vanskelig å forstå – vanskelig å sette i bås. Knyttet til enkeltpersoner. Litt for lite målgruppeforståelse i hele organisasjonen. Bakpå på KI.

Gull: Leverandørkjeder og åpenhetsloven forbindes med oss. Matsløseri – matsvinn. Styrke at vi sees på som folkebevegelse (av de eldre), en norsk organisasjon som jobber mot norske politikere uten bindinger – f.eks greenpeace som gjør mye internasjonalt. Kan vinne troverdighet på å være frittstående «Bokhandleren uten kjede». Men også en svakhet: Vi er ikke en øy som jobber uten kontekst.

Vi klarer å gjøre ting nært. Gull: styrke at det helhetlige sammen med hva man kan gjøre selv helt konkret (men hva er det konkrete). Medlemsorganisasjon istedenfor stiftelse gir oss troverdighet. Vi gjør mye, men sliter med å koble det sammen. Styrke: At vi gjør mye. Svakheter: Koble det sammen – kan strategiprosessen hjelpe med at det kun blir én styrke.

Ansatte

Vi har noen besvarelser fra personalsamling høsten 2025, men ønsker å gjøre denne øvelsen på nytt med ansatte.

1.2 Hvor skal vi

Gruppenes syn på hvor FIVH skal være i 2031 – posisjon, hvilke samfunnsendringer vi skal jobbe for, og hva som skal skille oss fra andre aktører. De tre gruppene landet uavhengig på overlappende formuleringer, og det er stor grad av enighet på tvers.

Lokallag

Oppsummert, det som går mest igjen: I 2031 skal vi være/oppfattes som en kunnskapsbasert og løsningsorientert folkebevegelse med politisk gjennomslagskraft. Når det kommer til hvilke samfunnsendringer vi skal jobbe for er fellesskap, gjenbruk/sirkulærøkonomi/reduert overforbruk, solidaritet og samarbeid – og ulike variasjoner av disse konseptene/begrepene det som går igjen.

Det er definitivt et sterkt ønske om et styrket kollektivtilbud, og varianter av det er det som går mest igjen under spørsmålet om hvilke konkrete endringer vi har fått til. Økt gjenbruk, flere aktive medlemmer, momsfristak på gjenbruk er andre tiltak som går igjen, under der igjen er det en rekke andre tiltak – fra mindre mikroplast i havet til fossilreklameforbud som nevnes.

Styret (og ledergruppen)

I 2031 skal Framtiden i våre hender ha en tydelig og mobiliserende posisjon som er spesifikk og uerstattelig av andre aktører. FIVH skal kombinere faglig tyngde, fysiske møteplasser og lavterskel handlingsalternativ. Vi skal være en politisk kraft som både får gjennomslag og demonstrerer og tester ut løsningene i praksis. Vi skiller oss fra andre organisasjoner med et tydelig solidaritetsaspekt.

De 3 viktigste oppfattelsene om FIVH skal være: Løsningsorienterte, at vi har gjennomslagskraft og har et tydelig solidaritetsaspekt.

Problemer og samfunnsendringer som vi skal jobbe med er den globale konsekvensen av vårt overforbruk i Norge, og ha fokus på løsninger som har størst effekt (på global skala). Både rovdrift på ressurser og påvirkning av folk i ulike deler av verden er nevnt som viktige fokusproblemer, og de fleste løsningene går inn på sirkulære løsninger; sirkulærøkonomi, resirkulering (tekstil), og generelt økt grad av sirkularitet i Norge.

Felleskapstankegangen var viktig, både i bevisstgjøring/problembeskrivelse, vise at det nytter å få bort apati, men også i det å mobilisere og ha lavterskel metoder for å bli med.

Ansatte

I 2031 er Framtiden i våre hender både en Folkebevegelse (i form av å ha mobilisert en stor mengde igjennom møteplasser, folkeverksted, aksjoner, medlemstall – flere målgrupper og et stort verdifelleskap), en sterk politisk kraft, og handling/holdningsendrende kraft i befolkningen. Vi skal være kjent for å være mange (medlemmer, underskrifter, lokallag), en ny sweatshop-effekt, politiske gjennomslag (f.eks global formueskatt, stoppa temu, fossilreklameforbud, momskutt, kjøttkutt osv.) og igjennom holdningsendringer i samfunnet på overforbruk og etikk.

Samfunnsendringene vi skal jobbe med er mange og ambisiøse. De sprer seg over tekstil (fast-fashion, plast og etikk), mat (lokal, mer grønt, matsvinn, dagligvare, helse og økologi), global ulikhet (levelønn, moderne slaveri, åpenhet på leverandørkjeder, demokrati og fred), klima (transport, fossil reklame, energiomstilling, fly), og livskvalitet (felleskap, mer tid, 6 timers dag, nærmiljø og «det gode liv»).

Samlet sett er det samfunnsendringer på overforbruk generelt som blir nevnt mest med fokus på sløsing, kvalitet foran kvantitet, tech, «fast»-forbruk, reparasjon og sirkulær økonomi. Vi skal jobbe med politiske løsninger, men også skape engasjement og få til holdningsendring i samfunnet som vises i endrede handlingsmønstre med mål om på skape en ny norm i hvordan vi tenker rundt overforbruk og sirkulære løsninger.

Felleskapstankegang ble lagt vekt på også her, spesielt rundt det å gå fra sløseri, ulikhet og kjøpe/profittjag til å tenke slow-living, det gode liv med tid og livskvalitet.

Felles for de 3 workshopene/gruppene

Posisjon: Den viktigste stemmen på overforbruk, sirkularitet og koblingen mellom solidaritet og forbruk. Vi har en stor og synlig mobilisering (også kalt folkebevegelse) med vekst i medlemmer, lokallag og frivillighet. Vi har fokus på løsninger fremfor pekefinger med konkrete handlingsalternativ. Vi har institusjonalisert fysiske møteplasser igjennom f.eks «Folkeverksted som den nye kirken». Vi har eierskap til overforbruk, sløsing, global urettferdighet, arbeidsvilkår, oljefondet og Temu/fast fashion.

Tematisk og prioriteringer: Av samfunnsendringer vi skal jobbe for er gruppene enig om overforbruk som kjerne i problemene og temaene vi jobber med. Det kommer mange ulike saksfelt under det, men sløsing, bruk og kast-forbruk, og sirkularitet går igjen. Alle gruppene snakker også mye sirkulær økonomi og global rettferdighet som viktige tematiske avgrensinger.

Mål: Felles for alle gruppene er at det blir nevnt like mange politiske gjennomslag som samfunn/holdningsendringer, og at kombinasjon av disse må settes som mål/delmål, der man jobber både med system- og hverdagsendringer. (Eks: Forbud mot fossilreklame, regulering på fast fashion, momskutt, etiske krav og ombruk som politiske mål med endring i normen på forbruk i samfunnet på fast fashion, for sirkulær økonomi osv.) Alle gruppene har også mange innspill på organisasjonsbygging som delmål for å mobilisere flere.

1.3 Hvordan komme dit?

Her har gruppene fått ulike spørsmål, og diskusjonene spriker mer enn i 3.2. Lokallag har drøftet hindringer; styret har drøftet folkebevegelse-begrepet og muligheter; ansatte har jobbet med endringsteori.

Lokallag – hva hindrer oss?

På lokallagssamlingen ble det diskutert hva som hindrer oss i å komme dit vi ønsker. Av eksterne hindringer nevnes et økonomisk system som legger opp til overforbruk og en individualistisk kultur der forbruk=identitet. Det generelle politiske klimaet trekkes også frem – et stortingsflertall som ønsker fortsatt oljeleting osv. En idé om en grunnleggende egoistisk og grådig menneskenatur nevnes også av flere (og det kan diskuteres hvorvidt slike tanker hører hjemme blant eksterne eller interne hindringer – kan en slik «realisme» virke passiviserende?).

Tidsklemma og kamp om oppmerksomheten (fra skjermer, fra en altomfattende populær/forbrukskultur, fra kriger og kriser og generelt et krise/sensasjonsjagende mediebilde) er også en hindring som er både ekstern og intern – den er både et hinder for å nå ut til folk med budskapet vårt og for å trekke dem til

arrangementene våre, og den er også vanskelig å få tid til å gjøre alt lokallagsarbeidet man skulle ønske når man er i full jobb (eventuelt også med familie og greier). Beslektet med dette er en generell følelse av avmakt/apati.

Av rene interne hindringer trekkes manglende ressurser til lokallag frem av flere, og et behov for større satsning på organisasjon. Flere hjelpemidler, flere konkrete ønsker til hva lokallagene burde gjøre og hvordan de kan bidra.

Styret – folkebevegelse

På styreseminaret endte denne delen med å handle om hhv. folkebevegelse og muligheter.

- Folkebevegelse – definisjon: Mer om form og engasjement enn størrelse. For å få til en folkebevegelse må man ha 1 ting vi kjemper for/imot. Vi kan ikke da ha flere ting. Folkebevegelse forbindes mer med en sak som oppstår som man kan klarer å samles mange om og mobilisere for. Som en etablert organisasjon kan vi delta i folkebevegelse heller enn at vi kan skal bli en folkebevegelse i seg selv. En folkebevegelse må være noe større enn én organisasjon. Grunnen til at folk har nevnt folkebevegelse må vi ta med, uten å bruke slagordet folkebevegelse. At enkeltpersoner gjør handlinger. Konkretisere hva vi ønsker. Kost-nytte analyse på dette.
- Folkebevegelse er kanskje mer et symptom/signal på behovet for å samle oss – at vi ikke jobber ulikt om man er 1 medlem, 1 lokallag, 1 ansatt, styre – vi har ulikt ansvar, men vi må jobbe sammen som en bevegelse.

Styret – muligheter

Kirke-Norge: Opptatt av miljø, ta vare på det vi har, nøysomhet, og moderne slaveri. Kan vi samarbeide mer med dem? Optimaliseringstrenden: Grønne tips er en del av det. Sløseri.

Endre måten vi aksjonerer på: Demonstrasjon for momskutt – alle var digitale, og 30 fysiske. 35–45-åringers «oppvåkning»: Har med seg engasjementet fra ungdomsårene. Også mennene. 45 år gamle menn er annerledes enn 45 år gamle menn før. Håpløshet i samfunnet: Felleskap.

Aldri lettere å vite hva folk mener om ting. Utfordringen er å hente ut smart data. Være start-up/inkubator for nye prosjekt uten å ta ansvar for prosjektene – men bidra til at ting starter, f.eks Bilkollektivet.

Buaordningen i Follo. Fiksefester osv. Vi skal gjøre det lettere å starte opp ting – uten at vi skal betale for å starte opp et nasjonalt prosjekt.

KI: Muligheten til å kode og lage oversikt over ting. Nye kart, guider. Vi som er såpass store har en rolle i å gjøre det lettere for andre å gjøre ting. Undersøke hvordan folk gjør handlinger – hente inn informasjon som er nyttig for oss, men også andre.

Fysiske møteplasser – arbeid for å styrke felleskap – bidra i folks hverdag. Alliansebygging: Ikke for den store saken, men allianse på saker – når vi har bestemt oss for å oppnå noe i en sak, bygger vi allianser med dette.

Enkelteksempler og enkeltsaker: Vi jobber med disse temaene fordi – sånn ser eksempler ut – det rammer. God historikk på dette, og det trengs enda. Hvordan det rammer lokalt. Muliggjøre å leve enklere og bærekraftige liv – samarbeide med kommuner og fylkeskommuner. Har midler. Vi gjør dette i dag.

Fysiske møteplasser: Vi kan drifte flaggskip som eksempler. Hub, vi kan teste løsninger, fasiliteter for gründere, bruke offentlige anskaffelser for å teste. Bruke det offentlige for å muliggjøre. Vi trenger politisk påvirkning, men det er også viktig å teste praktisk ut for å vise muligheter og barrierer og med det også gi et tilbud til folk for å delta. Polarisert verden: Scrolling, psykisk helse. Fysiske møteplasser kan være et smeltepunkt ved å jobbe med mer om gangen.

Ansatte – endringsteori

Endringsteori ble diskutert på samlingen for ansatte.

Oppgavene var ganske åpne og den individuelle oppgaven nesten uten rammer. Det er veldig mye ulikt, lite entydig. De fleste er ekstremt komplekse og veldig detaljerte med veldig mange elementer i de fleste, noen

litt mer fokuserte. Noen ligner mer på et aktørkart og noen er heller analyse av en sak. Noen er uklare hvor de skal lede.

Gruppeoppgavene er litt mindre sprikende enn den individuelle. Flere har plassert lobby/politisk påvirkning nær det overordnede målet. En av gruppene har blant annet beskrevet samspillet mellom individ og struktur.

1.4 Hovedmål

Styret og ansatte har begge diskutert hovedmål. Styret leverte konkrete målformuleringer (se eksempler nedenfor). Ansatte leverte mer refleksjon rundt hva målet bør være enn ferdige forslag. Lokallag diskuterte ikke dette eksplisitt.

Lokallag

Hovedmål ble ikke diskutert eksplisitt på lokallagssamling.

Styret

Det er her blitt skrevet flere individuelle ulike hovedmål. Samlet sett er det 2 typer mål som går igjen; posisjonsmål og samfunnseffekt. Målene er altså formulert som i «I 2031 er Framtiden i våre hender...» eller «I 2031 har Norge...». De fleste målene inneholder både strukturelle og hverdagsendringer. Målene spiller også på en normendring – «den nye normale». Målene tar også felles utgangspunkt i formålet og beskriver arbeid både mot overforbruk og global ulikhet.

Noen eksempler som kom:

- «Vi oppnår systemisk endring gjennom politiske gjennomslag og viser frem løsninger som gjør det enkelt for folk å leve mer bærekraftig.»
- «Mobilisere flere folk til å gjøre flere handlinger som bidrar til samfunnsendringer som reduserer overforbruk og global ulikhet.»
- «Vi jobber for at Norge blir et foregangsland for sirkulær økonomi igjennom å skape en sterk folkebevegelse (lokal forankring) og politisk gjennomslag.»
- «Innen 2030 skal Framtiden i våre hender være den mest innflytelsesrike aktøren i Norge på politikk for bærekraftig forbruk målt i mediedefinisjonsmakt, politiske referanser og medlemstall.»
- «Folk i Norge lever mer bærekraftig» (med definering av bærekraftig, begrense hvem og si noe om hvordan).
- «Framtiden i våre hender skal være et handlingsfelleskap som gir enkeltpersoner, lokalgrupper og beslutningstakere handlingsalternativ for å engasjere seg mot overforbruk og global ulikhet.»

Ansatte

Samlet sett om hovedmål: innspillene inneholder mange tanker om hva vi bør gjøre, hvordan vi bør jobbe og hva vi bør være, og mindre grad av konkretiseringer av hva vi konkret skal oppnå i løpet av strategiperioden.

Det mest gjennomgående konkrete målet handler om politiske endringer. Eksakt hva de politiske endringene skal være presiseres ikke, og det er heller ikke noe vi kan forvente fra en slik workshop, men det gir en retning for hvordan vi bør tenke omkring hovedmål.

Et innspill som gikk igjen hos noen få var en slags tanke om at målet bør involvere alle avdelinger, med medfølgende kritikk av at politiske hovedmål først og fremst er rettet mot politisk avdeling. En av prosjektgruppens oppgaver må være å synliggjøre endringsteoridelen, mao hvordan alle organisasjonens elementer må fungere sammen for at vi skal oppnå målene våre.

Noen har også foreslått å basere hovedmålet på eksterne indikatorer, f.eks. at Norges tidspunkt for overshoot day flyttes fra april til juni innen utgangen av strategiperioden.

Av innspill som handlet om hva vi skal gjøre/være, ikke hva vi skal oppnå, var det å bli en bred folkebevegelse noe som gikk igjen. Det er helt klart et signal som bør tas på alvor, og ikke minst en samtale

vi må ta – skal vi satse på å bygge en bred folkebevegelse krever det utvilsomt store ressursmessige omveltninger.

1.5 Folkebevegelse

Siden «folkebevegelse» gikk igjen på flere samlinger, gjorde prosjektgruppa et dypdykk: styret-diskusjon + spørreundersøkelse blant ansatte (19 svar). Funn: begrepet legges svært ulik mening i, og prosjektgruppa anbefaler å bruke synonymer.

Siden begrepet folkebevegelse ble hyppig nevnt på samlingen med ansatte og på lokallagssamlingen valgte vi å dykke ned i dette begrepet. Vi fulgte opp med en undersøkelse på forms blant ansatte om hva de legger i begrepet for å få klarhet i dette. Under følger en oppsummering av svarene vi fikk inn i undersøkelsen.

Av de 19 personene som svarte, mener 11 at vi ikke er en folkebevegelse i dag, mens 7 mente vi bare var «litt» folkebevegelse. Kun én person svarte «ja», og begrunner dette med at det er spørsmål om definisjon, og sier at vi gjør et flott arbeid for å nå målene våre uavhengig av om man får betalt eller ikke for å gjøre jobben.

Respondentene trekker frem at en organisasjon ikke kan være en folkebevegelse alene, og nevner eksempler på folkebevegelser som mobiliserer bredt, og som skaper tilhørighet og identitet: Idretten, fagbevegelsen, kirken, motstandsbevegelsen under 2. verdenskrig, avholdsbevegelsen, frivillig grasrotsarbeid, klimastreiken med Greta Thunberg, Bunadsopprøret, Arkitekturopprøret, Motvind, Nei til bomringen, MST de Jordløses bevegelse, Førdefjorden-aksjonen, Åpen folkekirke, AAP-aksjonen.

Spørsmålet er om ideen om FIVH som en «folkebevegelse» henger igjen fra langt tilbake. Én av respondentene skriver: «Da Framtiden i våre hender ble dannet, het organisasjonen Folkebevegelsen Fremtiden i våre hender, og det ordet ble brukt lenge». FIVH som folkebevegelse er om ikke annet et begrep mange har med seg fra organisasjonens begynnelse mer enn hva det oppfattes som i dag.

Med hjelp fra AI kan respondentenes forståelse av begrepet folkebevegelse oppsummeres i fire stikkord: **bred folkelig bevegelse, grasrot, tilhørighet og hverdagsnær handling.**

Begrepet ble også diskutert på styresamling, og der kom det frem flere argumenter for hvorfor vi ikke ønsker å bruke dette begrepet, men heller synonymer.